

PREPORUKE PACIJENTIMA SA INFLAMATORNIM BOLESTIMA CREVA KOJI SE LEČE PRIMENOM IMUNOSUPRESIVNIH LEKOVA (BIOLOŠKA TERAPIJA I IMUNOSUPRESIVI)

UVOD

Decembra 2019., godine u Kini je identifikovan novi oblik Corona virusa koji izaziva dominantno respiratorne ali su istovremeno prisutne i crevne tegobe. Kod dominantno respiratornih tegoba one se klinički manifestuju kao prehlada, grip, pa sve do teških respiratornih poremećaja koji zahtevaju i primenu mehaničke ventilacije (respiratora). Digestivne tegobe se manifestuju gubitkom apetita, prolivima, povraćanjem i bolovima u abdomenu. Infekcija ovim virusom se proširila i na ostale delove sveta uključujući i našu zemlju i broj obolelih je u stalnom porastu. To je posebno značajno pacijentima obolelim od inflamatornih bolesti creva (IBD) koji su na terapiji sa imunosupresivima i biološkom terapijom jer su ti pacijenti inače podložni virusnim infekcijama.

KAKO SE VIRUS PRENOSI ??

Infekcija Corona virusom se prenosi kapljičnim putem kad zaražena osoba kašlje ili kija prema osobama u neposrednoj blizini (metar do dva udaljenosti). Takođe, infekcija se prenosi preko kontaminiranih površina (kvake, prekidači za svetlo, mobilni telefoni, dugmad u liftovima, rukohvati u javnom prevozu, toaleti, bankomati, tastature računara, daljinski upravljači, ..) a nakon toga dodirivanjem očiju, nosa, usta.

DA LI JE OVA INFEKCIJA ISTA KAO SEZONSKI GRIP ??

Obe bolesti su vrlo infektivne i zahvataju dominantno respiratorni sistem uzrokujući groznicu, povišenu telesnu temperaturu, kašalj, bol u guši, otežano disanje. Nemoguća je potvrda o kojoj se bolesti radi samo na osnovu kliničke slike. Obe bolesti mogu imati teške i životno ugrožavajuće posledice naročito kod starijih osoba koje imaju i udružene bolesti (hronični bronhitis, astmu, povišen krvni pritisak, šećernu bolest, hronične bubrežne bolesti) i koji su gojazni. Za razliku od gripa za infekciju Corona virusom još nema vakcine koje se tek razvija i očekuju se u narednom periodu. U ovom trenutku nema sigurnih dokaza da Corona infekcija uzrokuje ili podstiče relaps bolesti.

ZAŠTO JE INFEKCIJA CORONA VIRUSOM BITNA ZA IBD PACIJENTE ?

Inflamatorne bolesti creva su obolenja sa poremećenim (prejakim) imunim odgovorom i leče se u određenim (težim) oblicima bolesti lekovima koji vrše supresiju imunog sistema. Zbog toga su ovi pacijenti i inače podložni infekcijama tokom primene terapije sa imunosupresivnim lekovima kao i pri primeni biološke terapije. U imunosupresivne lekove spadaju kortikosteroidi, metotrexat, azatioprin (Imuran). Biološka terapija podrazumeva primenu antitela na proteine koji pokreću upalne procese u organizmu (anti TNF terapija: infliximab, adalimumab, golimumab), antitela na interleukine 12 i 23 : ustekinumab)). U istu klasu spadaju i lekovi koji blokiraju prelazak leukocita iz krvnih sudova u delove creva sa inflamacijom (anti adhesivna antitela - vedolizumab). Svaka infekcija predstavlja moguću ozbiljnu komplikaciju bolesti i maksimalno se vodi računa da se pacijenti poštede od infektivnih komplikacija, kako virusnih, tako i bakterijskih.

DA LI SU IBD PACIJENTI POD POVEĆANIM RIZIKOM OD CORONA INFEKCIJE ??

Trenutno nema dokaza koji bi upućivali na povećani rizik obolevnja IBD pacijenata od infekcije sa Corona virusom. Ovoj infekciji su najviše podložne starije osobe i osobe sa pridruženim bolestima mada su Corona infekciji podložne sve starosne populacije uključujući i decu. Kliničke manifestacije su u potpunosti različite i idu od slučajeva praktično bez simptoma, preko blažih oblika do teških i životno ugrožavajućih stanja. Ipak, s obzirom nato da je rizik teških infekcija (poput respiratornih infekcija) nešto viši kod pacijenata na imunosupresivnoj ili biološkoj terapiji, IBD pacijenti su rizična populacija sklona ovoj infektivnoj komplikaciji.

KAKO SMANJITI RIZIK OD CORONA INFEKCIJE KOD IBD PACIJENATA ??

Dok ne budemo imali dostupnu efikasnu vakcinu, najefikasniji način sprečavanja od ove infekcije je sprečavanje kontakta IBD pacijenata sa potencijalno inficiranim osobama sa Corona infekcijom.

Pacijentima se ne preporučuju nepotrebna putovanja i prisustva većim skupovima, kako u zatvorenom tako i na otvorenim prostorima. Preporučuje se vakcinacija protiv sezonskog gripa.

Takođe je neophodno strogo sprovođenje mera zaštite u vidu održavanja higijene i dezinfekcije ruku. To se naročito preporučuje u slučaju dodirivanja predmeta na javnim mestima, javnom prevozu. Pri izlasku iz kuće preporučuje se nošenje zaštitnih maski, rukavica, nošenje odeće sa dugima rukavima. Pranje ruku sapunom u trajanju od 20-30 sekundi je obavezno pri korišćenju kupatila, WC-a, pre jela, nakon kašljanja, kivanja. Tokom dana u više navrata koristiti dezinfekciona sredstva na bazi alkohola (preko 60%).

U ovoj situaciji preporučuje se IBD pacijentima, kada je god to moguće, da im se dozvoli mogućnost rada od kuće. Takođe, da bi izbegli kontakte sa drugim obolelim, preporučuje se da izbegavaju nepotrebne odlaske u zdravstvene ustanove, apoteke i da osiguraju zalihe lekova koje redovno uzimaju. Istovremeno se preporučuje da izbegavaju i na minimum svedu sve oblike socijalnih kontakata.

PREPORUKE VEZANE ZA TERAPIJU PACIJENATA SA UPALNIM BOLESTIMA CREVAU TOKU PANDEMIJE

Preporučuje se nastavak terapije sa imunosupresivnom i biološkom terapijom kod svih pacijenata u stabilnoj fazi bolesti i pored postojeće pandemije sa Corona virusom.

Rizik od infekcija nije prisutan tokom primene terapije sa aminosalicilatima (preparati 5 ASA)

Postoji rizik od infekcija i kod svih pacijenata koji su na terapiji sa kortikosteroidima zbog čega se preporučuje što ređa primena i što je kraće moguće korišćenje.

Svaku pojavu infektivnih komplikacija prijaviti ordinirajućem gastroenterologu koji će nakon neophodnih dijagnostičkih procedura (laboratorijske, rendgenske) doneti odluku o modifikaciji ili prekidu primenjenog oblika terapije.

Preporučuje se odlaganje kontrolnih endoskopskih pregleda, odnosno raditi endoskopske preglede samo kada su neophodni za izbor najadekvatnije terapije.

Odložiti elektivne hirurške zahvate i operisati samo hitne slučajeve.

Potrebno je primeniti epidemiološke mere zaštite IBD pacijenata koji dolaze na terapiju u svoju bolnicu u toku trajanja pandemije. Voditi računa o načinu dolaska pacijenata, planiranju vremena koje pacijent provodi u bolnici, uz prethodno sprovedenu epidemiološku anketu.

ŠTA SE PREPORUČUJE UKOLIKO POSTOJI SUMNJA NA CORONA INFEKCIJU KOD IBD PACIJENTA ??

Ukoliko postoji sumnja da febrilno stanje ili druga klinička manifestacija kod obolelog od IBD pobuđuju sumnju na Corona infekciju, obavezno konsultovati nadležnu epidemiološku službu i ordinirajućeg gastroenterologa koji će odlučiti o potrebi za testiranjem takvog pacijenta i eventualnoj modifikaciji ili prekidu dotadašnje terapije.

PRAKTIČNI SAVETI PACIJENTIMA OBOLELIM OD INFLAMATORNIH BOLESTICREVA

Budite u toku i sledite preporuke Ministarstva zdravlja / Nacionalnih tela za javno zdravstvo Republike Srbije

Potrudite se da pažljivo sledite sve higijenske preporuke.

Imajte na umu da Coronavirus može ostati održiv satima ili danima na mnogim površinama kao što su ručke, kvake, prekidači za svetlo, mobilni telefoni, tastature računara, daljinski upravljači, tasteri, dugmad lifta, toaleti, sudopere, stolovi, stolice sa čvrstim naslonom itd.

Jednostavne mere mogu da pomognu da očuvate svoje zdravlje i zdravlje svoje porodice i prijatelja:

- **Redovno perite ruke najmanje 20 sekundi sapunom i vodom. Nakon toga temeljno osušite ruke.**
- **Pokušajte da izbegavate dodirivanje lica.**
- **Kašalj ili kihanje treba da se usmeri u lakat ili maramice od papira, a poslednji se mora bezbedno odbaciti.**
- **Koristite jednokratne maramice.**
- **Nosite masku kada ste u kontaktu sa drugim osobama a stalno ako ste bolesni. Maska ne može u potpunosti da spreči prenos virusa, ali je dobar podsetnik da ne dirate lice i služi da upozori druge da vam možda nije dobro.**
- **Primenjujte razumno socijalno distanciranje, posebno od ljudi koji su bolesni, npr. koji kašlju ili kijaju. Preporučuje se minimalno jedan metar rastojanja od svake sumnjive osobe..**
- **Trebalo bi se pozdravljati bez rukovanja i izbegavati zagrljaje i poljupce.**
- **Za sve obolele se preporučuje da izbegavaju nepotrebna putovanja, skupove i gužve.**
- **Trenutno za pacijente koja imaju ulcerozni kolitis i Mb Crohn, preporučujemo da nastave sve terapije kao i obično.**
- **Ne prekidajte lekove, uključujući metotreksat (MTX), Imuran (AZA) kao i biološku terapiju, bez konsultacija sa Vasim gastroenterologom. To može uzrokovati pogoršanje Vaše bolesti.**
- **Ako ste na terapiji kortikosteroidima - posavetujte se sa Vašim gastroenterologom u vezi s mogućim prilagođavanjem doze.**
- **Pacijenti u izolaciji ili karantinu (bez simptoma) trebaju nastaviti terapiju kao i obično.**
- **U slučaju povišene temperature i sumnje na zarazne bolesti, sledite nacionalne savete za pristup zdravstvenoj zaštiti i ako treba testirajte se na Corona virus.**
- **U međuvremenu, nastavite primenu MTX i AZA, a ako uzimate biološke lekove, javite se svom gastroenterologu radi daljih uputstava.**
- **U slučaju da imate već zakazan rutinski gastroenteroloski pregled pitajte svog lekara ili gastroenterologa da li je to od suštinskog značaja ili se može bezbedno odložiti ili ako se to može obaviti telefonom ili na neki drugi način.**